

2. Сучасний стан та перспективи розвитку туризму в Україні// [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=701623>

3. Членство України в міжнародних організаціях // Електронний ресурс – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Членство_України_в_міжнародних_організаціях

Лиськова Л.М.

*кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ ІННОВАЦІЙНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

У ринкових умовах господарювання інноваційні процеси в розвитку економіки будь-якої галузі народного господарства мають вирішальне значення. Результатом інноваційної діяльності є створення інноваційного продукту. Інноваційний продукт – це результат НДДКР нової технології чи продукції з виготовленням експериментального зразка чи дослідної партії, що підвищує науково-технічний та технологічний рівень та є конкурентоздатним. На практиці це технології у вигляді винаходів, корисних моделей, промислових зразків, топографій інтегральних мікросхем, селекційних досягнень, тощо, на які виробник продукту має державні охоронні документи (патент, свідоцтво) чи одержані від власників цих об'єктів інтелектуальної власності ліцензії. Також результатом НДДКР може бути й «ноу-хау», яке, не маючи патенту чи свідоцтва, суттєво підвищує науково-технічний рівень виробництва [1]. Вчені підкреслюють, що інновації, сприяють посиленню конкурентоспроможності компаній, оскільки спостерігається сильна кореляція між ринковою діяльністю і новими екологічними продуктами. Продуктові і технологічні інновації допомагають завойовувати й утримувати частину ринку, збільшувати прибутковість на цих ринках.

В умовах глобалізації використання інновацій є запорукою стрімкого економічного розвитку країн. Підтвердженням того, що упровадження інновацій дійсно є важливою складовою господарської діяльності, може слугувати успішний досвід підприємств зарубіжних країн. Швейцарія, Німеччина, Англія і Франція разом із США і Японією складають технологічне ядро світового розвитку і на них припадає найбільша частка виробництва високотехнологічної продукції. За

останніми даними, у щорічному рейтингу найбільш інноваційних країн світу «The Global Innovation Index» у п'ятірку найбільш інноваційних країн увійшли Південна Корея, Японія, Німеччина, Фінляндія та Ізраїль. США посіли 6 місце [5].

Зарубіжні науковці на основі восьми індикаторів інновацій, об'єднаних у три групи чинників («інноваційне підприємництво», «технологічні інновації» та «громадські знання») сформували сім груп регіонів Європейського Союзу [4; 6]:

1. Перша група – «збалансовані інноваційні регіони» – включає 42 регіони ЄС (ключові інноваційні регіони Нідерландів, Бельгії, Данії, Північної Німеччини, Південної Великобританії, а також кілька регіонів в Австрії та Італії). Найвищими в цій групі є показники інноваційного підприємництва та витрати освітніх закладів на НДДКР.

2. Друга група – «регіони, що абсорбують знання» – включає 49 регіонів, більшість з яких розташовані у країнах Східної Європи та Південної Італії. Значення усіх показників регіонів цієї групи є нижче середнього, при цьому найнижчим з-посеред усіх регіонів є рівень інноваційного підприємництва.

3. Для групи регіонів «з переважанням громадського фінансування знань» характерний високий відносний рівень урядових витрат на науку та рівень освіченості населення. Географічна дислокація 21 регіону цієї групи є доволі розосередженою по всій території Європи, включаючи як значну кількість столиць (Мадрид, Рим, Лондон, Берлін, Прага, Бухарест), так і периферійні регіони у Східній Німеччині, Шотландії та Південній Франції.

4. Четверта група – «абсорбуючі знання інноваційні регіони» – має найвищий середній бал за показниками інноваційного підприємництва за одночасно низького рівня технологічних інновацій. 19 регіонів цієї групи розташовані переважно у Португалії та Греції.

5. П'ята група «індустріалізовані інноваційні регіони» характеризується високим рівнем технологічних інновацій за одночасно низького рівня інноваційного підприємництва (регіони Франції, Іспанії, Ірландії, деякі регіони Швеції, а також старі промислово розвинені регіони Німеччини та Великобританії).

6. Шоста група «високотехнологічні регіони з інноваційним підприємництвом» є найбільш інноваційною групою регіонів, про що свідчить найвищий рівень значення фактору «технологічні інновації» за одночасно найнижчої частки ненаукових інноваційних витрат.

7. Група «регіонів з інноваційним підприємництвом» характеризується високим рівнем інноваційного підприємництва та технологічних інновацій за одночасно найнижчого рівня державного фінансування економіки знань (11 регіонів Австрії та Північної Італії).

Щодо інноваційних компаній, які найбільше впроваджують та продають інновації, то варто зазначити, що наприкінці 2014 р. журнал Forbes опублікував щорічний рейтинг найбільш інноваційних компаній світу (табл. 1). При складанні рейтингу враховувалася середня щорічна прибутковість компанії протягом п'яти років і річний приріст її продажів. Місце в рейтингу визначає «інноваційна премія»: різниця між ринковою капіталізацією компанії і вартістю її поточного бізнесу, заснованої на очікуваннях віддачі від інновацій (запуск нових товарів і послуг, освоєння нових ринків). Варто відзначити, що до рейтингу потрапили компанії, які оцінюються в більш ніж 10 млрд. дол. США і публікують фінансову звітність протягом 7 років.

За даними видання, третій рік поспіль список провідних інноваційних компаній світу очолює Salesforce.com – постачальник хмарних рішень для управління продажами. На другому місці розташувалася фармацевтична компанія Alexion Pharmaceuticals, а на третьому – постачальник програмних рішень для віртуалізації VMWare. Отже, основною інноваційною продукцією, які виробляють найбільші компанії світу є програмне забезпечення та біотехнології. Компанії, які працюють в даних напрямках мають найвищий рівень прибутковості та темпи зростання, для прикладу в 2014 р. зростання американської компанії Regeneron Pharmaceuticals склало 128,3%, що є надзвичайно високим показником.

Таблиця 1

Рейтинг найбільших інноваційних компаній світу в 2014 р.

Позиція в рейтингу	Назва компанії	Країна	Галузь	Інноваційна премія, %	Зростання продажів, %	Прибутковість, %
1	Salesforce.com	США	Програмне забезпечення	72,8	32,1	21,6
2	Alexion Pharmaceuticals	США	Біотехнології	72,3	39,2	38,4
3	VMware	США	Програмне забезпечення	63,7	16,3	19
4	Regeneron Pharmaceuticals	США	Біотехнології	63,1	128,3	65,8
5	ARM Holdings	США	Напівпровідники	61,2	22,5	47,9
6	Baidu	Китай	ІТ-сервіси	60,6	44,6	32,8
7	Amazon.com	США	Інтернет-торгівля	60,2	23	31
8	Intuitive Surgical	США	Медичне обладнання	53,9	18,3	5,2
9	Rakuten	Японія	Інтернет-торгівля	50,7	14,1	23,1
10	Natura Cosmetics	Бразилія	Товари для дому	48,5	-3,9	14,5

Джерело: систематизовано автором за: [3]

Зростання виробництва інноваційної продукції зумовило зростання зовнішньої торгівлі цими продуктами. За даними Світового банку [2] в 2014 р. найбільшу частку інноваційної продукції в сукупному експорті демонстрували такі країни як: Сінгапур (42% від сукупного експорту), Малайзія (41,8%), Китай (26,9%), Швейцарія (26,5%), Франція (25,8%), Таїланд (20,09%), США (17,75%), Японія (16,78%), Німеччина (16,07%). Загалом частка експорту високотехнологічної продукції в структурі світового експорту дорівнювала 17,04%. Також аналітики Світового банку відзначили значний ріст показників інноваційної діяльності країн, зокрема і торгівлі інноваційною продукцією в цілому практично по всіх країнах світу.

Таким чином, позитивний вплив інноваційних продуктів на збільшення обсягів зовнішньоторговельних операцій не викликає сумнівів. Утримування стабільних торговельних позицій на глобалізованому ринку технологій є запорукою економічного процвітання країни. Але така конкурентна перевага не може бути успадкованою, а володіння нею є тимчасовим. Тому держави повинні постійно створювати найбільш важливі чинники суспільного виробництва – науково-технічну базу і кваліфіковану робочу силу, на основі яких відбувається безперервний синтез знань та акумуляція інновацій. Це сприятиме нарощенню обсягів зовнішньої торгівлі країни та забезпечить благополуччя й добробут нації.

Список використаних джерел:

1. Зубко О. В. Зовнішня торгівля інноваційними продуктами в умовах глобалізаційних викликів / О. В. Зубко // Ефективна економіка. – 2010. – № 9: [Електронний ресурс].
2. Офіційний сайт Світового банку: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.worldbank.org/.
3. Топ-10 інноваційних компаній світу: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.forfun.org.ua/?p=5549.
4. Федірко О. А. Тенденції регіонального інноваційного розвитку ЄС / О. А. Федірко // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні : VIII Міжнародний бізнес-форум (Київ, 19 березня 2015 р.) ; відп. ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – С. 241-244.
5. Innovation and growth. Rational for an innovation strategy: Available at: <http://www.oecd.org/science/inno/39374789.pdf>.
6. Regional Innovation Monitor Plus 2013 – 2014 – Brussels: Technopolis Group, 2014. – 102 с.